

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE Denizli

Yerel Tarih ve Kültür Dergisi

Sayı:1 (Ocak-Şubat-Mart 2004)

Dergisi

Türk Casusu Fahri Akçakoca ve Gerçekleştirdikleri
Önder Göçgün

Denizli'nin Denizi
Ömer Gökmen

Denizli'nin Eski Dergilerinden Biri: İnanç Dergisi
Süleyman İnan

Denizli'deki Dokumacılıkta Birlik
Ali Fuat Dağdeviren

Denizli'de Değirmenler
Faruk Inceoğlu

Ahmet Hulûsi Efendi'nin Torunundan Ev ve Mahalle Hayatı
Fikret Müftüler

Atatürk'ün Denizli Ziyaretleri
Tahir Kodal

Denizlili Kore Savaşı Gazisi İsmail Hakkı Nohutçu'nun Gözüyle Kore Savaşı
Ercan Haytoğlu

Bir Zamanlar Pamukkale
M. Nail Oğuz

Denizli Bakırcılar Çarşısından Günümüze Ulaşan Çekiç Sesleri
Metin Türkteş

Vefasızlık Ettiğimiz Hemşehrimiz Ahi Sinan
Hasan Kallımcı

Kentin Canlı Bellekleri; Hamdi Gereli ile...
Ömer Gökmen

Efemera
Cumhur Erk

Bir Yudum Serinlik: Güney İlçesinde Musluk Geleneği
Şerif Kutludağ

Kitap Tanıtımı
Süleyman İnan

Fotoğraf
Coşkun Önen

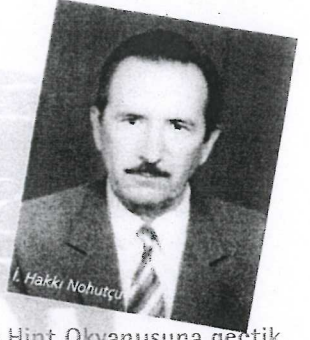

Arşivden Bir Belge
Süleyman İnan

Karikatür

Denizli'li Kore Savaşı Gazisi İSMAİL HAKKI NOHUTÇU gözünüyle Kore Savaşı

Ercan Haytoğlu *

"İzmir'den çıktık, doğru Süveyş Kanalına vardık. Süveyş Kanalından Kızıldeniz'e geçtik. Sonra Hint Okyanusuna geçtik. Gemide ulaştığımız yerler anons edilirdi. Şuraya geldik buraya geldik diye Türkçe, Yunanca, Hollandaca".

Sözlü tarih, tarihsel olayın gerçekliğini tümüyle ortaya koymasa da, tarih yazımına zenginlik kattıkları bir gerçektir. Kore Savaşını yaşamış gazimizin dünden, bugüne taşıdıklarını, kişisel hafızasının toplumsal hafızaya bir katkısı olarak değerlendiriyoruz.

Kore Savaşı içerisinde Denizli Askerlik Şubesine kayıtlı 1931 doğumlu Halil İbrahim oğlu İsmail Hakkı Nohutçu Kore 3.Tugayında görev almış bir gazidir. Kore savaşı öncesi, askerlik ve Kore Savaşına katılması ve dönüşü ve dönüş sonrası sürece yönelik yapılan mülakatla sözlü tarih açısından önemli bilgiler alınmıştır.

Ercan HAYTOĞLU: Askere gitmeden önceki hayatınızdan neler hatırlıyorsunuz?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Ben askere gitmeden önce maddi sıkıntıdan dolayı amelelik, şekercilik yaptım. Şekerci Kazım usta ve Karanlıköğlü Tevfik Özalp'in yanında çalıştım. Ben askere gitmeden önce komşumuz Salih amcanın fırınında da çalıştım. O zamanlar makine falan yok. Hamurları elle yuğuruyorduk. Hoca bir de, ayrıca akşamları senin anlıycan satılmayan ekmeklerden üçer beşer tane eve götürüyorduk

E. HAYTOĞLU: Askere gittikten, Kore'ye gitmek üzere yola çıkıncaya kadar ki gelişmeler hakkında bilgi verir misiniz?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Piyade olarak İskenderun'a gittim. 5-6 aylık asker iken Kore'ye gönüllü olarak yazıldım. Oradan İzmir'e getirildik. Orada eğitim gördük. İzmir Seferihisar toprakları Kore'ye uyuyormuş. Ondan oraya götürdüler. 5-6 ay Seferihisar'da eğitim gördük. Çok sıkı eğitim oldu orda. Gitmeden 20 şer tane ne iğnesi olduğunu bilmediğim iğneler vuruldu. Seferihisar'da mekanizmalı Kırıkkale tüfeklerle eğitim gördük. Seferihisar'dan İzmir'e geldik.

3. Türk
Tugayı
2. Tabur
7. Bölük'ü
başarıların-
dan
dolayı
Müttefik
Kuvvetler
Komutanın
fiilen
tebriği
(1952)

İ. Hakkı
Nohutçu'nun
yardım
ettiği
Kore'li
çocuklar...
(1952)

E. HAYTOĞLU: Yolculuk nasıl başladı ve yolculuk ile ilgili neler hatırlıyorsunuz?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: İzmir'de Amerikan vapuruna bindik. Kocaman gemi. İçinde Yunan, Hollanda askerleri'de vardı. Biz Yunanlılarla anlaşamadığımız için bizi onlardan ayrı yere koydular. Yunan askerlerinin bazıları Türklerle daha önce birlikte yaşayan yerlerden oldukları için olsa gerek Türkçe konuşuyorlardı. Gemide yiyecek boldu. Türkiye'deyken bir karavana geliyordu. Karıştır karıştır. İçinde fasulye zor bulunuyordu. Orada bir kahvaltı veriyorlardı, yumurta, reçel, bal, yağ. Zengin tabi Amerikalılar. Her şey bol hoca. Ben arkadaşlara "Sizlerin evlerinde de bol muydu böyle" dedim. Verdik yemeğe. Haydi yüklenin. Bolca yedik ya. O yediğimiz yağ bizi amel (ishal) etti.

Gemide sinema, yüzme havuzu, tımarhane, mapushane ne arasan var. Bizim subayların gemide bizlere tutumu eğitim alanında nasılsa, yani disiplin hep vardı.

İzmir'den çıktık, doğru Süveyş Kanalına vardık. Süveyş Kanalından Kızıldeniz'e geçtik. Sonra Hint Okyanusuna geçtik. Gemide ulaştığımız yerler anons edilirdi. Şuraya geldik buraya geldik diye Türkçe, Yunanca, Hollandaca.

E. HAYTOĞLU: Kore'ye ilk vardığınız zaman ne oldu?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Gemi ile Pusan limanına götürüldük. Pusan'dan onların demiryolu ile doğrudan eğitim kampına gittik. Eğitim kampında Amerikalıların silahlarını bilmediğimiz için M1 ile Karabina ile 20-25 gün kadar eğitim gördük. Sonra atışa gittik. Atış yaptırdılar. Amerikalılar, vurursak bir şey yok. Vuramazsak, "ananızın donu" anlamında bayrak sallıyorlardı. Bizde vurmak için çok dikkatli oluyorduk.

E. HAYTOĞLU: Cepheye gidişiniz nasıl oldu?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Oradan bize doğru Çorman cephesi düştü bize. Amerikalılardan orayı teslim aldık. Ben bir mazgala girdim. Orada bulunan Amerikalı bir zenci bana fotoğraf makinesi uzattı. "prosant" (present:hediye) dedi. Bende "Mani yok" diye elimle işaret ettim.. subay "Al oğlum. Sana veriyor" dedi. İçinden geçmiş. Zenci biriydi. Fotoğraf makinesini bana verdi. Amerikalı "Indiana" diyor, bende "Denizli" diyorum. Ben fotoğraf makinesini aldıktan sonra, onların orayı günleri dolduğu için bize teslim ettiklerini anladım. Onlar Amerika'ya dönüyorlarmış. Çorman'da cepheyi devraldığımızda akşam oldu. Gece bir baktık önümüzde bir sürü araba lambası. Bizim topçulara yüzbaşı emir verdi. Topa tuttular ışıkları. Gece ateşten sonra, ne oldu diye keşif kolu olarak oraya bir gittik. Bize mermi yaktırmak için tel üzerini ışıklandırdıklarını gördük. Kendileri orada yok. Kendileri tünellerin içinde.

E. HAYTOĞLU: Savaşın yazı kış olmuyor. Kış şartlarını nasıl hatırlıyorsunuz?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Kış geldiğinde ayakkabılarımızın altına birer mahmuz verdiler. 3-4 metre kar oluyor. Sular donuyor. Yakında bizdeki çaylardan da büyük bir çay var. Suyu onunda donuyor. Su lazım oldu mu buzunu kırıyoruz, hatta mecbur kalınca içinde yıkanıyorduk bile. Kışın sürekli buzun üzerindeydik. Bu arada beslenmemiz için düzenli kumanya, "püsküvü" veriliyordu. Sıcak yemek nerde...

Kar yağdığında keşif koluna çıktığımızda beyaz elbise giyip düşman ve arazi hakkında bilgi edinmek için bölüğümüzden 20 kişi ileri giderdik. Düşmanın üzerimize geleceğini anladık mı, V şekli kurardık. Düşman tam aramıza girdiği zaman boyuna tarardık. Bizden bir iki şehit versek onlardan 20-25 kişi öldürürdük. Yanlarına gider, yaralıları bizim tarafa esir olarak getirirdik. Bizi şaşırtan bir şey, bizden sonraki keşif kolu hiçbir cesede rastlamadıklarını söylerdi. Demek ki onlarda bizden sonra ölümleri topluyordu.

Çin birliklerinde her on kişiden birinde silah vardı. Diğerlerinde kasatura ve el bombası vardı. Tahta saplı el bombaları vardı. İki tarafında torba içindeki el bombalarını çekip çekip fırlatıyorlardı. Zaten Çin birliğindeki herkesin elinde silah olsaydı onları yenmek çok ama çok zor, imkansız gibi bir şey olurdu. Yaralanan askerlerimiz bizim arkamızda olurdu. Önümüzdeki birlikte zaiyat çoksa, yakaladığımız Çinlilerin hepsini öldürürdük. Zaten Çinli subaylar bizim birliğimizi yok ettiğinden, "onlara emri sen verdin!" diye büyük bir kinle öldürüyorduk.

"Vegas'a gittiğimizde unutamayacağım bir şey oldu. Sırrı Acar Paşa için üstü örtülü oturulacak yer yapılacak. 'Marangoz varsa çıksın' dendi. Bir kişi çıktı. Ben de, 'o marangoz ise ben de yardımcısı olurum' dedim. Ben de çıktım. Meğer ikimizde işten anlamıyormuşuz. Uğraşıp yeri yapamayınca Sırrı Paşa sinirlendi, 'Siz bu işten anlamıyordunuz, parçaları lüzumsuz yere niye kesip, parçaladınız?' diyerek bizi bastonla bir güzel payladı"

Kore Puson Limanından Türkiye'ye yolculuk. (1953)

E. HAYTOĞLU: Cephe değiştirdiniz mi?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Tabi değiştirdik. Çorman'dan sonra istirahat ettirildik. Hamam yaptırıldı. Ütülü yeni elbiseler verdiler. Dezenfekte edilmiş elbiseler, bit pire olmasın diye verildi. 20-25 gün sonra Vegas'a götürüldük.

E. HAYTOĞLU: Vegas cephesini nasıl tanımlıyorsunuz. Nasıl bir coğrafya idi?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Cephe dağ, önünde dere çay gibi bir akarsu vardı. Sol tarafta nehir gibi bu büyük çay akardı. Kışın 4-5 metre kar oluyordu. Çayda buz tutardı. Biz üzerinde yürüyorduk. Hatta üzerinde cipler bile dolaşıyordu. buz tuttuğu için buzları deler temizlik için kullanacağımız suyu temin ederdik.

E. HAYTOĞLU: Vegas muharebeleri hakkında neler hatırlıyorsunuz?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Vegas'a gittiğimizde unutamayacağım bir şey oldu. Sırrı Acar Paşa için üstü örtülü oturulacak yer yapılacak. "Marangoz varsa çıksın" dendi. Bir kişi çıktı. Ben de, "o marangoz ise ben de yardımcısı olurum" dedim. Ben de çıktım. Meğer ikimizde işten anlamıyormuşuz. Uğraşıp yeri yapamayınca Sırrı Paşa sinirlendi, "Siz bu işten anlamıyordunuz, parçaları lüzumsuz yere niye kesip, parçaladınız?" diyerek bizi bastonla bir güzel payladı.

Paşamız 2.Tabura Vegas'a girmeden çok samimi uzun bir konuşma yapmıştı. Hatırladığım kadarıyla " ... Sizin babalarınız İstiklal Savaşı kazanmış, siz kahraman evlatlarsınız. Sizin babalarınız sağdır. Kore'nin en tehlikeli cephesi bize düştü. Evlatlarım, kardeşlerim, aslanlarım ben sizlerle helalleşmeye geldim. İçimizden şehit düşenler olacak" dedi. Daha çok konuştu da ben hatırlamıyorum. Sonra 5.Bölük cepheyi aldı. 5-6 kişi şehit verdiler. 6. Bölükten arkadaşım Bayram Tavşan şehit düştü. Sonra sıra bizim 7. Bölüğe geldi. O cepheyi alan bir ay kalıyor orada. 15 gün düşman karşısında müdafaa ettik. Mazgal deliklerini açamadık. Geceleri ancak açabiliyorduk. Gündüz açamıyorduk. Açmayı denedikimiz zaman onlar bizi, biz onları görüyorduk. Onlarda mevzideydi. Vız vız mermilerin mazgal deliğinden girdiğini görüyorduk. 10-15 gün sonra Kuzey Kore askerleri 25 kişi bu cepheye almak için eğitim görmüş. Akşam karanlığı basınca biz tam yemek yiyecek iken bir havan ateşi başladı. Üzerimizde 10 torba kum torbası var. Kum torbaları kalmadı. Havanları müthişti. İstedikleri yere düşürüyorlardı. Onlar bize taarruz etti. Sabaha kadar müdafaa ettik cepheyi. Bir bölük, Amerikan askerini komutanlar yardıma çağırdı. Yardım geldi emme, bizde kırıldık ya... 400 kişilik Türk İstihkam bölüğü geldi. O çatışmalarda Develi'den bir arkadaşı da kaybettik. Sonra onların saçlı olanları, onlar subaydı herhalde, otomatik tamburalılarla ateşe başladılar. Bir yandan havan yaşıyor, bir taraftan süngü süngüye, boğaz boğaza savaşa girdik. Bu arada üzerimizdeki dağlarda bulunan Amerikan tankları da ateş açıyor. Onlarda çok zaiyat veriyordu, tabi bizde. Onların ölümleri daha çoktu. Yığılmış kalmıştı.

Bende bu savaşta yüzümden yaralandım. Boyuna kan akıyor. Karşımdaki beni öldürecek diye ben kendimi o halde müdafaaya çalışıyorum.. El bombasının pimlerini çekip çekip fırlatıyorum. O sırada ayağımdan yaralandım. Yüzüme gelende ayağıma gelende şarapnel parçasıydı.

Koreli kadın ve çocuklar Türk askerlerine meyve satışı yapıyorlar. (1952)

Ben ayağımdan yaralandıktan sonra çok geçmedi ateş kesildi. Senin anlıcan sıhhiyeler beni alıp yüzbaşının yanına götürdüler. Oradan yaklaşık elli metre uzaklıkta helikopter inen yere beni götürdüler. Helikopter ile cephe gerisine ilk yardım için Türk hastanesine götürdüler. Doktorlar akan kanları temizleyip yaraları kapattılar, yüzümü banladılar. Beni oradan Birleşmiş Milletler hastanesine götürdüler. Helikopterden inince doktorun yanına götürdüler. Ben üşüyorum, hatta donuyorum hoca. Battaniyeyi tuttum bana yakın olan yerinden, bildiğim kadar İngilizce yediye kadar sayıp battaniye istedim. Donuyorum ya. Hemen benim kan gurubumu buldular, dev bir çadır hastane. Onun içine götürüp bir yatağa yatırdılar ve kan verdiler. Kan vücuduma girince üşümem kesildi. İyileşme geldi bana. Sonra 4-5 saat geçti.

Benim sıram geldiği için beni ameliyathaneye aldılar. Sonra ben uyuşmadan, yanağıma doktor su gibi bir şey sıkıp kırık kemik parçalarını temizledi ve altı dikiş attı. Ben uyuşmadan gözüme birkaç santim uzaklıkta yanağıma dikilirken acıdan kıvranıyordum, elimle doktorun elini tutmaya çalışıyorum ve "Okey" diyorum. O da bana bakıp "Okey, okey" diyor, dikişe devam ediyordu. Sonra sıra ayağıma geldi onu da dikiş atıp kaskaç gibi bir şeyler taktılar. Senin anlıcan hoca, orada ertesi gün yanıma bir Kore'li getirdiler. Ben Kore'li sanıyorum. Ben cigara istedim. "Yu Kore" dedim. O, "mi çaynist" dedi. Sonra devam edip, eliyle işaret ederek üzerime geliyorlar anlamında. "Turko, mi gır gır gır" makinalıyla tarıyordum anlamında işaretler yapıyordu. Sonra bir anladım ki, bu ben üzerime gelen Türkleri makinalıyla tarıyordum diyor. Bir baktım bir de saçlı. (Çinlilerin subayları saçlı olurdu) Bir aklım varmış, o an aklımı kaybettim. Yandaki su dolu sürahiyi kaptığım gibi kafasına vurmaya başladım. Her tarafım ıslandı, onun kafasından kanlar boşandı. Öldü mü ölmedi mi bilmiyorum. O ara doktorlar koştu. "Kriz kriz" deyip beni tek başına bulduğum bir çadıra götürdüler, yatırıp ellerimden iki tarafa kelepçelediler. Orada iki gün kaldım. Bu arada bana yiyecek veriyorlar, doktor gelip yaralarımı pansuman yapıyor. İki gün sonra iki asteğmen tercüman geldi. Ben onları ünlendim. Yaz günü çadırın açık yerleri var. "Ne yaptın sen?" dediler. Ben aynısını anlattım. Sonra beni bıraktılar.

Vegas cephesinde cepheyi almaları için askere altı ay eğitim vermişler. Biz de kısa süreli bir eğitim aldık. Her silahın kullanımını öğrendik. Oradayken yazın ayrı, kışın ayrı kıyafetler giyiyoorduk. Üç ay cephede kalır bir hafta on gün geride dinlenirdik. Geride yemekhanede güzel yemekler vardı. Fakat cephede kaldığımız sürede yoksulluk çekiyorduk.

E. HAYTOĞLU : Tedaviniz Kore'de mi gerçekleşti?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Hayır. Daha sonra beni Japonya'ya gönderdiler. Japonya'ya gidişim daha sonra oldu. Beni daha sonra filmlerim falan çekili olduğu için otobüsle Seul'e gönderdiler. Orada bir gün kalıp tayyare ile Japonya'ya gidecektim. Ben orada 20 gün kaldım. Götürecekleri zaman sedye getirdiler. Ben yataktan kalkıp topallayarak yürümeye başladım. Tayyare meydanına öyle gittim. Tayyare meydanında bir sürü yaralı asker vardı. Ben saydım yüz kişiden sonra uçağa bindim. Uçakta yaralı Türklerle konuşmaya başladık. Bir Eitopyalı, subaydı geldi, omuzumdan tutup, "Yu Arabi" dedi. Ben de yanımdaki Arapça bilen arkadaşı işaret edip "Yu Arabi" dedim.

Uçağa binerken hostes bir takım konuşmalar yapmıştı. Bende merak etmiştim. Bunun için arkadaşına "Memet sor bakalım bu hostes bize ne demiş?" dedim. Hostes "Yolculuğun 4,5 saat olacağını, sandaviç, dondurma, çukulata vereceğiz" demiş. Boyuna deniz üzerinden gidiyoruz. Bazı adalar görüyoruz. Japonya'ya gelince hostes yine bir şeyler konuştu. Uçaktan inince tayyare meydanında bize gazoz, çay, koka kola ikram ettiler. Sonra bizi hastanelere taksim ettiler. Hastanede doktor ilk beni muayene ettiğinde adımı sormuş, söyledim ve benim yanağımdaki kemiğin alındığını söylemiş. Ben kırık kemiklerin temizlendiğini biliyordum. Ancak kemiğin alındığını bilmiyordum. İki ay o hastanede tedavi oldum. Biraz iyileştikten sonra haftada bir kez Tokyo'da Amerikan askeri elbisesi ile çıkmamıza izin veriliyordu. Bende çıktığımda parklarda sokaklarda dolaşıyordum.

Unutamadığım bir hatıram, karnım acıkınca bir lokantaya girdim. Yemekleri kurbağa dolmasıydı. Kurbağanın içindeki piringleri çubuklarla yemeğe çalıştım. Kurbağayı sağa çevirdim, sola çevirdim. Olmadı, yiyemedim. Oradan çıkınca taksiye bindim, şoföre Birleşmiş Milletler Hastanesi dedim. Gittik bakıyorum, benim kaldığım hastane değil. Böyle birkaç hastane dolaştım.

Ben yaralanıp hastanelerde iken neler olmamış. Mahallemizden iki arkadaş Kore'ye gönüllü gitmiş. O zaman Musa mahallesindeydik. Bu olaylar olurken benden haber alamayan arkadaşım, eve şehit düştüğüm haberini göndermiş. O ağır yaralı olduğumdan habersizmiş. Mahalledekiler toplanıp mevlidimi okutmuş. Ben de iki ay içinde Japonya'da iyileştim. Mevlidim okunduktan iki ay sonra eve mektup yazdım, o zaman benim ölmediğimi anlamışlar.

İyileştikten sonra tayyare ile tekrar Kore'ye Seul'e getirdiler. Orada Sırrı Paşa bizi gördü. "Artık size cephe yok. Karargah bölüğü askerleri ile siz 4. Tugay için çadırların kurulmasında çalışın" dedi. Paşa beni görünce marangozluktan tanımış, "Sen demi yaralandın?" dedi. 4. Tugay gelince biz ayrıldık.

E. HAYTOĞLU: Savaş içinde savaş dışı dikkatinizi çeken içinde bulunduğunuz veya dışından gözlemlediğiniz hususlar oldu mu?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Bir gün kalabalık bir grup gördük. Müzik sesleri de geliyordu. Biz düğün zannediyorduk, ama sonradan öğrendik cenaze töreniymiş. Böyle yapmalarının sebebi "Bu pis dünyadan ebedi temiz dünyaya gidiyor olması imiş". İlgimizi çekti onları izledik. Bir buçuk metre mezar kazılmış. Cenaze soğuk ve dimdikti. Birkaç gün önce öldüğü belliydi. Cenazenin etrafına piring sopaları koydular. Orada piring çoktur. Cenazeyi dik olarak gömdüler. Onların inancına göre her canlı 33-35 yaşında tekrar dik olarak doğacakmış. Bu söylediklerine göre İncil'de de yazıyormuş.

E. HAYTOĞLU : Dönüş nasıl oldu?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Giderken aynı güzergahtan 34 günde gitmişken geriye 28 günde döndük. Bizi yine İzmir'e getirdiler. İzmir'de Sarıkışla'ya geldik. Orada bize 165'er lira para, bir de süresiz izin kağıdı verdiler. Sülüsü alınca trenle Denizli'ye geldim. 15 kişi geldik biz Denizli'ye. Haber vermişler bizi bando ile karşıladılar. Oradan evlere dağıldık.

E. HAYTOĞLU: Dönüş sonrası ne oldu?

Gazi İ.H. NOHUTÇU: Birkaç gün hasret giderdik. Sonra hayatın gerçeğiyle karşılaştık. İş lazım. Mahalleden iş bilen, yol yordam bilen Salih Sücüllü amca, "Git oğlum Vali Beye çık. Sizinle ilgili yazılar gelmiş. İş iste", dedi. Ben de daha sivil elbisem yok diye asker elbiselerimi giydim, Vali beyin karşısına çıktım. Bir dilekçe karaladım, onu uzatacaktım. Sen konuş oğlum dedi. Ben de durumu anlattım. O da telefon etti. Ve ben Devlet Su İşlerinde geçici işçi oldum. Öylelikle 25 yıl çalışıp sigortadan emekli oldum. İşte böyle hoca.